

2019-05-23
N2019/02035/DL

Näringsdepartementet

Statens jordbruksverk
551 82 Jönköping

Uppdrag att bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av afrikansk svinpest i Sverige

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) att bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av afrikansk svinpest (ASF) i Sverige.

Bedömningen ska utgå från de rekommendationer som fastställts i samband med den ministerkonferens om ASF som genomfördes inom EU den 19 december 2018 (Statement from the Ministerial conference on "Eradication of African swine fever in the EU and the long-term management of wild boar populations"). Vid bedömningen ska hänsyn tas till den gemensamma EU-strategi som finns mot ASF (Strategic approach to the management of African Swine Fever for the EU) och de yttranden som avgivits av Efsa i frågan. Hänsyn ska även tas till det yttrande som Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) lämnat till Jordbruksverket den 12 mars 2019 angående i vilken mån den svenska vildsvinsstammens utbredning, storlek respektive täthet påverkar risken för introduktion, etablering och vidare spridning av ASF, samt i förlängningen möjligheten att utrota sjukdomen i Sverige. Vid behov kan även ytterligare underlag användas för bedömningen.

Bedömningen ska omfatta ställningstagande till eventuellt behov av reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen i förebyggande syfte. Bedömning ska också göras om det finns behov av utökade informationsinsatser eller andra åtgärder för att öka medvetenheten om risk för introduktion och smittspridning. Även behov av eventuella åtgärder för att stärka övervakningen med syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta samt eventuella behov av ytterligare biosäkerhetsåtgärder för att förebygga

risk för introduktion och smittspridning ska bedömas. Vid behov ska författningsförslag lämnas. Bedömningen ska inkludera en uppskattning av kostnader förknippade med eventuella förslag på åtgärder.

Uppdraget ska genomföras i nära dialog med Naturvårdsverket och SVA. Jordbruksverket ska i möjligaste mån beakta de synpunkter som framförs av nämnda myndigheter. Om Jordbruksverket i någon del inte anser det möjligt att tillgodose de synpunkter som lämnas ska skälen för detta redovisas särskilt. Synpunkter ska vid behov även inhämtas från andra berörda myndigheter och intresseorganisationer.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 oktober 2019.

Bakgrund

ASF är en smittsam virussjukdom som drabbar grisar; såväl tamgrisar som vildsvin. Det finns i dagsläget ingen behandling mot sjukdomen och inte heller något fungerande vaccin. Smittspridning sker via direktkontakt mellan djur, eller genom indirekt överföring via t.ex. personer, transportbilar och redskap. Eftersom viruset kan överleva under lång tid i kylt eller fryst kött och i icke värmebehandlade fläskprodukter kan smittspridning ske genom matrester.

ASF har spridits inom EU sedan 2014 efter introduktion från Ryssland, Vitryssland och Ukraina, sannolikt med vildsvin. Smittspridningen sker med vildsvin, men även som ett resultat av mänskliga aktiviteter. För närvarande finns ASF i flera länder i östra Europa samt i Belgien och på Sardinien.

Den svenska vildsvinsstammen har under en trettioårsperiod vuxit från några hundra individer under 1980-talet till ca 300 000 i dagsläget. Vildsvinen har numera etablerat sig i nästan hela södra och mellersta Sverige.

Hur ASF ska hanteras vid utbrott hos tamsvin är reglerat i EU-lagstiftningen och även i den svenska epizootilagstiftningen, se epizootilagen (1999:657) och de föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. Syftet med åtgärderna är att helt utrota smittan. Det finns stöd i svensk epizootilagstiftning för att vidta åtgärder även när ASF påvisas hos vildsvin.

Inom EU finns även en av medlemsstaterna och EU-kommissionen överenskommen strategi mot ASF, som bl.a. omfattar rekommendationer

för att förhindra att vildsvin smittas och för att öka medvetandet om riskerna för spridning via exempelvis fordon och matrester.

I Efsas yttrande (African swine fever in wild boar) som publicerades i juli 2018 värderas olika åtgärder för att hindra spridning av ASF. Efsa slår bland annat fast att förebyggande åtgärder för att reducera och stabilisera vildsvinsstammens täthet före introduktion av smitta kan vara fördelaktigt såväl för att minska sannolikheten för exponering av smitta och för att underlätta bekämpning vid ett eventuellt utbrott. I yttrandet lyfts även vikten av åtgärder för att upptäcka ett sjukdomsutbrott tidigt som en framgångsfaktor för att kunna bekämpa ett eventuellt utbrott.

Vid ministerkonferensen om ASF som EU-kommissionen anordnade den 19 december 2018 framhölls att ASF utgör ett allvarligt hot mot EU:s grisnäring, vildsvinspopulationen och naturmiljön. Kommissionen har tagit fram slutsatser från konferensen där man fastställt ett antal rekommendationer som medlemsstaterna ska säkerställa efterlevs där så är lämpligt. Av dessa framgår bland annat att alla medlemsstater ska arbeta för att säkerställa ökad samordning och samarbete mellan jordbruks- och miljösidan för att reglera vildsvinspopulationen med målet att både effektivt kontrollera och förebygga spridning av ASF. Medlemsstaterna ska arbeta för en långsiktig strategi för förvaltning av vildsvinspopulationen, inkluderat lämplig reduktion av vildsvinsstammen. Detta ska beslutas efter en konsekvensanalys, framtagande av särskilda mål, åtgärder och gemensamt program för samarbete mellan jordbruks- och miljösektorn (jaktåtgärder, utfodringsförbud, biosäkerhetsåtgärder) som är anpassade för medlemsstatens särskilda situation. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt förvaltningen av vildsvinspopulationen i drabbade områden och riskområden för att minska risken för spridning av ASF. Lämplig kommunikationsvägledning och kampanjer för att öka medvetenhet för alla berörda aktörer samt till allmänheten ska sättas upp på stora vägar och vid gränserna för att hindra introduktion av smitta och minska risken för spridning av ASF via människor. De åtgärder som vidtas inom ramen för strategin ovan måste vara förenliga med EU:s miljö- och veterinärlagstiftning, inklusive naturskyddskrav samt korrekt bedömda vad gäller vetenskaplig grund, påverkan och effektivitet.

Inom Naturvårdsverket pågår ett arbete med att revidera befintlig förvaltningsplan för vildsvin i Sverige. Målet med nuvarande förvaltningsplan är att få till stånd en livskraftig, frisk och kontrollerad vildsvinstam som

inte orsakar oacceptabla skador i exempelvis grödor och trafik. Sedan den nuvarande förvaltningsplanen utformades har risken för spridning av ASF till Sverige tillkommit som en viktig faktor att ta i beaktande.

I skrivelse till Jordbruksverket daterad den 12 mars 2019 yttrar sig SVA, baserat på nuvarande kunskapsläge, kring hur den svenska vildsvinsstammens utbredning, storlek och täthet har betydelse för risken för introduktion av ASF till Sverige, möjligheten för ASF att etablera sig i Sverige, risken för spridning av ASF till tamgris samt möjligheten att utrota sjukdomen.

Skälen för regeringens beslut

ASF utgör ett allvarligt hot mot EU:s och Sveriges jordbruk och grisproduktion. Kommissionen är fast beslutad att målet är att utrota ASF inom EU och det finns förväntningar på medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att bekämpa och förebygga smittan. Därför bedömer regeringen att de rekommendationer och förslag till åtgärder som lyfts fram av kommissionen och Efsa behöver analyseras utifrån svenska förhållanden för att avgöra om det finns behov av ytterligare förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF i Sverige.

På regeringens vägnar

Jennie Nilsson

Pernilla Ivarsson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA

Miljö- och energidepartementet/NM

Naturvårdsverket

Statens veterinärmedicinska anstalt